

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ГІГІЄНА ТА ОХОРОНА ПРАЦІ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ**

Спеціальність: 227 «Терапія та реабілітація»

Освітньо-професійна програма: «Фізична терапія, ерготерапія»

Код компонента в освітній програмі: ОК 6

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Форма здобуття освіти: очна (денна)

Рік навчання: 1

Семестр: 2

Тип освітнього компонента: нормативний

Навчальний рік: 2025-2026

Обсяг: 3 кредити ECTS (90 год.)

Навчальні заняття:

лекції – 12 год.

практичні заняття – 32 год.

самостійна робота – 46 год.

Підсумковий контроль:

залік

Пререквізити:

Анатомія людини, Нормальна

фізіологія людини, Медична

біологія, Медична та біологічна

фізика

Кафедра/підрозділ: кафедра гігієни та екології, Харківський національний медичний університет

Керівник освітнього компонента:

Літовченко Олена Леонідівна, PhD., доцент, ol.litovchenko@knmu.edu.ua, Богачова Ольга Сергіївна, к.мед.н., доцент, os.bohachova@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=6655>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Навчальна дисципліна «Гігієна та охорона праці у фізичній терапії» є актуальною для підготовки фахівців зі спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», оскільки спеціалісти з фізичної терапії повинні володіти знаннями щодо гігієнічних вимог до оточуючого середовища, профілактики захворювань та збереження здоров'я населення. Дисципліна охоплює основи професійної гігієни, оцінку ризиків, принципи безпечної організації праці та профілактику професійних захворювань. Особлива увага приділяється безпечному використанню обладнання, ергономічним аспектам реабілітаційної діяльності та сучасним нормативним вимогам охорони праці в Україні.

МЕТА КУРСУ: формування у здобувачів системи знань, умінь і практичних навичок щодо оцінки впливу факторів виробничого та реабілітаційного середовища на здоров'я, організації безпечних умов праці, профілактики професійних ризиків та забезпечення високого рівня безпеки під час здійснення фізичної терапії.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ: *(зрозумілою здобувачам мовою)*

Знати: теоретичні основи гігієни та екології; правові та організаційні основи охорони праці; шкідливі і небезпечні чинники виробничого середовища; методи оцінки ризиків; порядок розслідування нещасних випадків; санітарно-гігієнічні вимоги до медичних установ.

Вміти: проводити санітарно-гігієнічне обстеження факторів середовища; оцінювати шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища; організувати безпечне робоче місце; застосовувати засоби індивідуального та колективного захисту; дотримуватися нормативних вимог з охорони праці.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (12 год.):

1. Гігієна та екологія як чинники формування здоров'я людини
2. Санітарна охорона водних об'єктів і ґрунту в системі профілактики захворювань
3. Харчування як один з головних чинників, що впливають на здоров'я людини. Аліментарні захворювання та їх профілактика
4. Законодавчі аспекти та організаційні основи охорони праці в медичних установах
5. Професійні шкідливості та гігієнічна характеристика умов праці та основи виробничої безпеки медичних працівників
6. Небезпечні інфекційні захворювання в роботі медичних працівників

Перелік тем практичних занять (32 год.):

1. Методи гігієнічних досліджень. Фізичні властивості повітря
2. Хімічний склад атмосферного повітря, гігієнічне значення окремих його складових. Забруднення атмосферного повітря
3. Фізіологічне, оздоровче та лікувальне значення води. Якість води і її вплив на здоров'я населення
4. Методика гігієнічного оцінювання ґрунту за даними санітарних обстежень
5. Значення для здоров'я людини харчових речовин: білків, жирів, вуглеводів, мінеральних речовин, вітамінів
6. Вітамінна забезпеченість організму. Поняття про гіповітамінози, авітамінози, гіпервітамінози
7. Методика гігієнічної оцінки фізичного розвитку дітей і підлітків
8. Психогігієна та психопрофілактика
9. Гігієна закладів охорони здоров'я. Гігієнічна оцінка внутрішнього планування структурних підрозділів лікарні
10. Системи управління охороною праці в медичних установах
11. Основи фізіології праці, значення для створення безпечних умов праці
12. Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища, їх вплив на здоров'я працівників
13. Хімічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища, їх вплив на здоров'я працівників
14. Біологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища, їх вплив на здоров'я працівників
15. Нещасні випадки, виробничі травми і професійні захворювання. Порядок їх розслідування та обліку
16. Загальні вимоги безпеки до виробничого обладнання. Протипожежний захист та електробезпека в громадських закладах. Залік

Перелік тем самостійної роботи студента (46 год.):

1. Гігієнічне значення складових біосфери (атмосфери, гідросфери, літосфери) – 3 год.
2. Заходи щодо санітарної охорони атмосферного повітря – 3 год.
3. Самоочищення водоймищ. Зони санітарної охорони водоймищ – 3 год.
4. Харчовий статус як показник здоров'я людини. Захворювання недостатнього та надлишкового харчування – 3 год.
5. Генетично-модифіковані продукти, їх гігієнічна характеристика – 4 год.
6. Визначення індивідуальних біоритмів та індивідуальностей характеру – 3 год.
7. Радіаційне забруднення. Природний радіаційний фон. Джерела іонізуючого випромінювання – 4 год.

8. Міжнародне законодавство з охорони праці та безпеки життєдіяльності – 4 год.
9. Профілактика синдрому емоційного вигорання – 4 год.
10. Електробезпека як основи виробничої безпеки медичних працівників – 3 год.
11. Пожежна безпека як основи виробничої безпеки медичних працівників – 3 год.
12. Класифікація праці медичних працівників. Критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці – 3 год.
13. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій. ВІЛ, СНІД, Туберкульоз у практиці лікаря – 3 год.
14. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Вимоги законодавства до розслідування нещасних випадків – 3 год.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяє формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: офлайн/онлайн, за розкладом кафедри чи за попередньою реєстрацією.

Методи навчання: вербальні (лекція, бесіда); наочні (ілюстрація, презентаційний матеріал, відеоматеріал); практичні (самостійна робота, робота в парах, робота в групах, вирішення ситуаційних задач).

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми. Оцінювання відбувається за 4-бальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Підсумковий бал за ПНД визначається як середнє арифметичне оцінок за всі заняття та перераховується у багатобальну шкалу відповідно до Інструкції ХНМУ (Наказ № 181 від 21.08.2021).

Індивідуальні завдання (ІЗ): індивідуальні завдання не передбачені навчальним планом.

Підсумковий контроль.

Залік здійснюється викладачем академічної групи на останньому практичному занятті. ПНД визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття, округлене до 2-х знаків після коми, та перераховується у багатобальну шкалу.

Оцінка з дисципліни (ОД): збігається з оцінкою за поточну навчальну діяльність (ПНД) для дисципліни, що завершується заліком.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі:

Здобувачі зобов'язані вести протоколи практичних занять із зазначенням теми, мети заняття, принципу методу дослідження, ходу роботи, результатів та висновків.

Відвідування занять.

Відвідування лекційних та практичних занять є обов'язковим. У разі пропуску занять здобувач зобов'язаний їх відпрацювати у встановленому кафедрою порядку.

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту.

Використання гаджетів під час практичних занять допускається виключно в навчальних цілях. Застосування інструментів штучного інтелекту для виконання завдань поточного контролю без погодження з викладачем вважається порушенням академічної доброчесності.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами.

ХНМУ забезпечує рівний доступ до освіти для осіб з особливими освітніми потребами відповідно до Положення про організацію інклюзивного навчання (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/polog_org_incl-suprov.pdf).

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна:

1. Бардов В.Г., Омельчук С.Т., Мережкіна Н.В. та ін. Гігієна та екологія: підручник / за ред. В.Г. Бардова. Вінниця: Нова книга, 2020. 472 с.
2. Пашко К.О., Кашуба М.О., Лотоцька О.В. та ін. Гігієна та екологія: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2022. 629 с.
3. Тузова О.В., Зюзін В.О., Грищенко Г.В. та ін. Практикум з гігієни та екології для підготовки до практичних занять: методичні рекомендації / за ред. О.В.Тузової. Миколаїв: ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 124 с.
4. Латенко С.Б., Антонова-Рафі Ю.В., Худецький І.Ю. Гігієна та основи екології: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 183 с.
5. Бабієнко В.В., Мокієнко А.В., Грузевський О.А., Опря Є.В. Гігієна закладів охорони здоров'я: навчальний посібник. Одеса: Прес-кур'єр, 2022. 444 с.
6. Яворовський О.П., Паустовський Ю.О., Зенкіна В.І., Сергета І.В. та ін. Практична охорона праці в медичній галузі: навч. посіб. / за заг. ред. О.П. Яворовського. К.: ВСВ «Медицина», 2023. 391 с.

Допоміжна:

1. Кручаниця М.І., Миронюк І.С., Розумикова Н.В. та ін. Основи харчування: підручник. Ужгород: УжНУ «Говерла», 2019. 252 с.
2. Закон України «Про охорону праці» № 2694-ХІІ від 14.10.1992 р.
3. Постанова Кабінету Міністрів України № 337 від 17.04.2019 р. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
4. «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища», затверджена наказом МОЗ України № 248 від 08.04.2014 р.
5. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» № 2136-ІХ від 15.03.2022 р.

Зав. кафедри _____ проф. Завгородній І.В.